

fuzinar

Leto XXXVIII

Ravne na Koroškem, oktober 2001

št. 10

Večji poudarek varnosti in

zdravju pri delu

V zadnjih mesecih je bilo pogostejše kot sicer omenjeno področje varnosti in zdravja pri delu zlasti zaradi obveznosti delodajalcev do izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja. Dveletni prehodni rok, v katerem naj bi delodajalci v celoti izpolnili obveznost Zakona o varnosti in zdravju pri delu, se je iztekal konec julija letošnjega leta. Številna podjetja so se relativno pozno soočila z omenjeno nalogo, pri čemer se je v fazi izdelave ocene tveganj pojavila vrsta strokovnih vprašanj, ki so jih morali izvajalci sproti reševati. Zaradi vrste objektivnih vzrokov se je Državni zbor RS odločil za spremembo Zakona o varnosti in zdravju pri delu v smislu podaljšanja roka izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja do 31. 12. 2001 za vse delodajalce, razen za samostojne podjetnike – samozaposlene ter kmete, za katere je rok podaljšán do konca leta 2002. Prevladala je ocena, da je bila preložitev roka smiselna, zlasti zaradi temeljitejše priprave strokovnih podlag za izdelavo ocene tveganja. Namreč, delodajalec oziroma v njegovem imenu podjetje z dovoljenjem za delo mora izdelati oceno tveganja na podlagi predhodne analize stanja varnosti in zdravja pri delu, pri čemer ugotavlja možne nevarnosti na delovnem mestu in v delovnem okolju ter oceni tveganja za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar. Na tej podlagi se izdelajo potrebni varnostni ukrepi, s katerimi se preprečijo nevarnosti oziroma se na najnižjo možno mero zmanjšujejo riziki nastanka poškodb ali zdravstvenih okvar delavcev. S tega vidika je posebej izpostavljena odgovornost izdelovalcev ocene tveganja, saj v posameznih industrijskih panogah, še zlasti v metalurgiji, kovinskopredelovalni industriji, prometu, idr., še vedno obstajajo določene nevarnosti, ki same po sebi ne predstavljajo velike potencialne nevarnosti za poškodbe na delu, se pa razmere bistveno spremenijo ob sočasnem delovanju številnih izrazito neugodnih faktorjev. To so t. i. sinergijski učinki, ki jih je izjemno težko predvideti, še težje pa učinkovito preprečevati. Kljub vsemu se kaže pravi pristop k obvladovanju varnosti in zdravja pri delu tudi skozi kakovostno izdelavo ocene tveganja. Poleg tega je v predpisih s področja varnosti in zdravja pri delu predvidena stalna obveznost do dopolnitev in popravkov obstoječe ocene tveganja, še zlasti ob ugotovitvah nezadostnih preventivnih varstvenih ukrepov.

Mirko Vošner, univ. dipl. inž.

ZDRAVJE BO VSE BOLJ EKONOMSKA KATEGORIJA

Pogovor z direktorjem podjetja BVD-RAVNE, d.o.o.

Mirkom Vošnerjem, univ. dipl. inž.

"Izteka se sedemletno obdobje delovanja zasebnega podjetja Biro za varnost pri delu. Kako gledate na ta čas?"

"Začetno obdobje je bilo zelo nejasno, porajalo se je veliko vprašanj in dilem, pred nami je bilo veliko izzivov. Vanje smo bili zaradi reorganizacije Železarne Ravne kar nekako potisnjeni. Med številnimi storitvenimi dejavnostmi, ki so se morale prilagoditi novim, racionalnim in učinkovitim tržnim pogojem, je bila tudi služba varstva pri delu z več desetletno tradicijo, na katero danes gledamo s ponosom. Tako na našega predhodnika Avgusta Kuharja kot na vse druge, ki so sooblikovali to službo, še posebej na prof. dr. Janka Sušnika, ki si je skupaj z vodstvom železarne v začetku 80. let prejšnjega stoletja prizadeval za celovit pristop k skrbi za varnost in zdravje zaposlenih.

Ob ustanovitvi podjetja so nekateri sodelavci tudi oklevali, ali je ta pot prava. Sam sem bil trdno prepričan, da je reorganizacija servisnih dejavnosti pravilna.

V podjetju se srečujemo tudi s težavami; te izvirajo iz povsem objektivnih okoliščin, so pa tudi take, ki jih povzročamo sami z neustreznim, zlonamernim, neposlovnim ravnanjem, kar predstavlja še dodaten izziv pri vodenju. V zasebnih podjetjih je intenzivnost dela tako velika, da ji s sodelavci težko sledimo, zato prihaja tudi do napetosti, ki pa so povezane z delom. Poleg tega pa so se v družbi nasploh, kakor tudi v podjetjih, odnosi med zaposlenimi bistveno spremenili, zlasti zaradi odgovornosti do uspešnega poslovanja. Lastniška struktura zaposlenih v servisnih podjetjih na lokaciji nekdanje Železarne Ravne, kakor tudi v našem, je praviloma razpršena, pri čemer se stalno prepletata vloga delodajalca na eni in vloga delojemalca na drugi strani. Pogostoma želijo biti posamezniki v vlogi, ki jim trenutno glede na situacijo in problematiko najbolj odgovarja. To so prej ali slej izkaže za neustrezno in nemalokrat izjemno škodljivo

za podjetje. Moje mnenje je, da je potrebna velika načelnost in strpnost vseh, še zlasti zaradi relativno težkih gospodarskih razmer, ki se zrcalijo v pogosti nelikvidnosti posameznih podjetij in nemalokrat nerazumljivi finančni nedisciplini, ki je postala pri nekaterih celo stil dela.

Zdaj nas je 12 zaposlenih, področja dela pa so zelo raznolika: tehnično varstvo (pregledi strojev in delovne opreme), ekologija (meritve mikroklimе, hrupa, osvetljenosti, vibracij, zaprašenosti idr.), nudenje prve pomoči poškodovanim in nenadno obolelim na območju železame, laična kontrola bolniškega reda, v zadnjem času pa še izdelava ocene tveganja."

"BVD-RAVNE je eno od redkih podjetij, ki ima različne licence za delo."

"Tudi po sedmih letih se še vedno srečujemo z novimi izzivi, ki jih pred nas postavljajo poslovni partnerji in pristojne državne institucije. V BVD-RAVNE smo se kmalu soočili z zelo zahtevnimi nalogami, in sicer na področju varnosti pri delu, saj je prišlo do zakonskih sprememb. Pridobiti smo morali dovoljenja za opravljanje posameznih strokovnih nalog. S timskim pristopom, z angažiranjem sodelavcev ter zaradi izpolnjevanja materialnih in kadrovskih pogojev nam je to tudi uspelo. Od Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve smo pridobili dovoljenje za preglede sredstev za delo in delovne opreme, za izvajanje ekoloških meritev, za izdelavo strokovnih podlag za oceno tveganja z izjavo o varnosti in za izobraževanje ter usposabljanje iz varnosti in zdravja pri delu. Ministrstvo za okolje in prostor nam je po izjemno zahtevni predhodni presoji podelilo dovoljenje za opravljanje meritev hrupa v bivalnem okolju, imamo pa tudi dovoljenje Ministrstva za obrambo za izdelavo požarnih redov in načrtov. Pridobitev tovrstnih pooblastil ni enostavna, pogoji zanje so vse zahtevnejši in zahtevajo polno angažiranje vseh zaposlenih, pri čemer niso zanemarljivi materialni pogoji oziroma zahtevana tehnična oprema, ki pa je praviloma izjemno draga. S tega vidika smo v primerjavi z drugimi servisnimi podjetji v težjem položaju, saj moramo namenjati nemalo finančnih sredstev za nabavo nove opreme."

"V zadnjem obdobju je bilo gotovo glavno delo varnostnih inženirjev izdelava izjave o varnosti z oceno tveganja za številne naročnike. Kako daleč so z njimi železarske družbe?"

"Ocena tveganja je s sprejetjem novega zakona leta 1999 prinesla drastične spremembe za nadaljnji razvoj koncepta varnosti in zdravja pri delu v podjetjih. Vsak delodajalec mora izdelati natančno študijo nevarnosti v tehnološkem in delovnem procesu, nato pa skupaj s strokovnimi timi s področja varnosti in zdravja pri delu opredeliti politiko varnosti in zdravja pri delu v smislu odprave nevarnih mest in

tveganja za poškodbe, zdravstvenega ogrožanja ipd. Zakon nalaga veliko odgovornost tako izdelovalcu ocene tveganja kot delodajalcu, ki je odgovoren zlasti za izvedbo varnostnih ukrepov.

V tem trenutku ni razloga za dramatiziranje, saj prehodno obdobje dopušča tudi tolerance. Se pa hitro približuje čas, ko bodo pravo nadzorno funkcijo z ramen inšpektorjev za delo prevzele zavarovalnice, in sicer skozi zahteve po vračanju vseh stroškov v zvezi s poškodbami pri delu, poklicnimi boleznimi, požari ter predčasnimi in invalidskimi upokojitvami, in sicer v breme delodajalca. Varnost in zdravje postajata izrazito ekonomska kategorija. V Sloveniji je v zaključni fazi izdelave diferenciran zavarovalni sistem, kar pomeni, da bodo podjetja, kjer bo več poškodb kot v primerljivih tovarnah, sankcionirana z višjo prispevno stopnjo. Pričakujemo, da bo vlada RS že v jeseni dala v parlamentarni postopek sprejem nacionalnega programa varnosti, v katerem bo vrsta novosti pri nadaljnjem urejanju varnosti in zdravja pri delu. Bojim se, da je za nami obdobje relativno velike solidarnosti v smislu sedanjega zavarovalniškega sistema, zlasti pri pokrivanju določenih vrst stroškov na področju zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. Težnje gredo v smer pokrivanja stroškov tistih pravnih subjektov, ki jih tudi povzročajo. Tipičen primer za to ugotovitev je množica poklicnih bolezni zaradi dela z azbestom v Salonitu Anhovo, kjer država s posebnim zakonom zagotavlja postopno izplačevanje odškodnin za ugotovljene poklicne bolezni zaposlenih.

V večini železarskih podjetij so izjave o varnosti že izdelane ali pa so na ravni delovnega osnutka, ki ga morajo pred dokončnim podpisom odgovorne osebe temeljito preveriti še strokovni timi. To je bil namreč izrazito timski in interdisciplinarni pristop, vodilno vlogo pa je imela stroka varnosti in zdravja pri delu – zelo so se posebej angažirali varnostni inženirji in pooblaščen zdravniki mag. Stanislav Pušnik.

Državni zbor je po pričakovanju za pol leta preložil rok za dokončno izdelavo ocene tveganja in s tem vsem, ki sodelujejo pri teh projektih, omogočil, da jih do konca leta pripravijo čim bolj kakovostno."

"Kakšno je stanje na področju varnosti in zdravja pri delu v železarni?"

"Skrb zbujajo večleten opazen zastoj pri posodabljanju tehnologije, kar povečuje vzroke za

Mirko Vošner, univ. dipl. inž.

poškodbe pri delu. Opažamo, da so zaposleni sicer dobro usposobljeni za opravljanje zahtevnih in zelo nevarnih delovnih procesov, a številne poškodbe so posledica rutine in podcenjujočega odnosa do objektivnih nevarnosti na delovnih mestih. Največkrat se poškodujejo delavci z nekajletnimi izkušnjami, ki ocenjujejo, da obvladajo okoliščine na delovnem mestu.

V postaji prve pomoči je bil opazen trend stagniranja števila nezgod, še posebej spodbudno pa je, da skoraj ni težjih poškodb. Tako je bilo lani na območju ravske železarne poškodovanih 1074 delavcev, za katere so bile opravljene 3204 zdravstvene storitve. V Zdravstveni dom Ravne je bilo zaradi resnosti in teže poškodb napotenih 245 delavcev, od tega smo imeli 66 nujnih prevozov z reševalnim vozilom. Zaradi nenadnih obolenj v zvezi z delom je iskalo prvo pomoč kar 3538 delavcev, od katerih se jih je velika večina vrnila na delo, le 51 primerov je bilo interventnih in so bili napoteni v Zdravstveni dom Ravne.

Iz statističnih kazalcev števila poškodb na delu je razvidno, da je v Metalu oziroma v vseh metalurških obratih delen porast števila poškodb v zvezi z delom. V letu 2000 je bilo 87 poškodb na delu in 8 na poti na delo, kar se odraža tudi v dvigu števila izgubljenih delovnih dni. V STO oziroma mehanskih obratih pa je povsod, razen v kalilnici, razviden upad števila poškodb, in sicer jih je bilo v lanskem letu 35 in le 3 na poti na delo. Enaka ugotovitev velja tudi za podjetji Armature Muta in Noži Ravne.

Od ocene tveganja ne pričakujem rezultatov v zelo kratkem času, rezultati bodo vidni na dolgi rok, pogoj pa je resno soočanje s problemom varnosti in zdravja pri delu. Posebej pa je pozitivno, da se ponovno vključujejo strokovnjaki medicine dela."

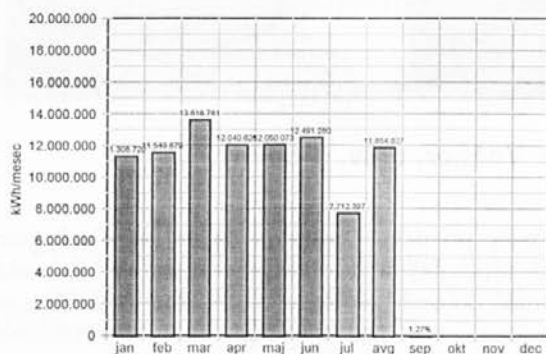
Andreja Čibron-Kodrin

OSKRBA Z ENERGIJO V AVGUSTU

Groba analiza proizvodnje in distribucije energentov za avgust kaže glede na njun obseg v juliju količinsko povečanje. Trend višje proizvodnje in distribucije energentov v avgustu v primerjavi s prejšnjim mesecem je bil pričakovan, saj so bili v glavnem že zaključeni planirani remont.

V avgustu je bila distribucija električne energije 11.854 MWh, kar je za 53,7 % več kot julija (7.712 MWh). V primerjavi z distribucijo v avgustu 2000 (11.706 MWh) je bila v letošnjem avgustu višja za 1,27 %.

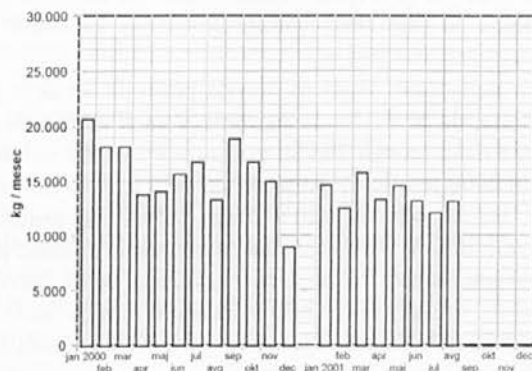
Pregled distribucije el. energije
za leto 2001

Distribucija zemeljskega plina je bila v avgustu (2.544.884 Sm³) za 5,6 % višja od planirane količine. Količinska primerjava distribucije glede na avgust lanskega leta (2.686.545 Sm³) pa kaže na 5,3 % nižjo distribucijo v letošnjem avgustu. V osmih mesecih letošnjega leta je obseg distribucije zemeljskega plina za 4,3 % višji od planiranega obsega za to obdobje in znaša 66,8 % celotne napovedane količine za leto 2001.

Proizvodnja pare (959 t) se je v primerjavi s prejšnjim mesecem (766 t) povečala za 25,2 %. Proizvodnja sanitame

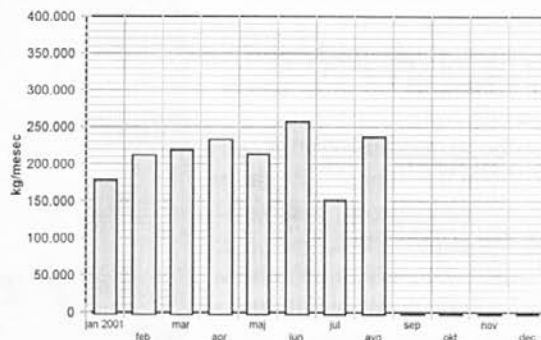
Pregled distribucije argona
za leto 2000 in 2001

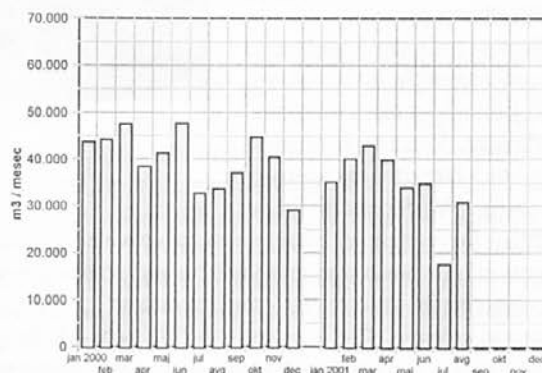
tope vode je znašala v avgustu 4.298 m³ in je bila po količinskem obsegu višja za 8,7 % v primerjavi z avgustom (3.956 m³), glede na avgust lani (4.333 m³) pa je nižja za 0,8 %.

Distribucija hladilne vode v tem mesecu (316.550 m³) je v primerjavi z julijem (262.078 m³) višja za 20,7 %, glede na avgust lani (375.681 m³) pa je bila distribucija tega energenta v tem mesecu nižja za dobrih 15 %.

Pregled distribucije kisika
za leto 2001

Pregled proizvodnje dušika
za leto 2000 in 2001

Distribucija pitne vode je bila v avgustu (61.160 m³) višja za dober 1 % v primerjavi s prejšnjim mesecem (60.484 m³), glede na distribucijo v avgustu lani (59.743 m³) pa je bila višja za 2,4 %.

Proizvodnja in distribucija komprimiranega zraka je bila v avgustu najnižja v letošnjem letu in je znašala 4.493.521 m³. Glede na prejšnji mesec (4.731.807 m³) je nižja za 5,4 %, v primerjavi z avgustom lani (5.569.620 m³) pa je bila letos nižja za 19,3 %.

Distribucija kisika je bila avgusta v količinskem obsegu (236.614 kg) v primerjavi s prejšnjim mesecem višja za 56,5 %, dušika (30.725 kg) pa za 75,3 %. Distribucija argona je bila v avgustu 13.070 kg in je bila v primerjavi s prejšnjim mesecem (12.000 kg) za 8,3 % višja, v primerjavi z avgustom lani pa je bila (13.249 kg) za 1,4 % nižja.

Tehnični vodja v Energetiki Ravne: Anton Vučko

INTERVENCIJE PGE GASILSKEGA ZAVODA RAVNE V SEPTEMBRU

6. 9. 2001 je ob 1.55 zagorelo v odvodnem dimniku za oljne hlape kalilne peči v družbi Styria Vzmeti.

Požar so gasilci lokalizirali in pogasili s prahom, od zunaj pa dimnik ohladili z vodo.

Za družbe sta bila opravljena dva prevoza, oba zaradi poškodb pri delu.

Drugod so poklicni gasilci posredovali:

18. 9. 2001 so sanirali cestišče v smeri Prevalje-Leše,

28. 9. 2001 so na regionalni cesti Ravne-Prevalje iz prometa izločili vozilo, iz katerega se je kadilo.

Direktor: Roman Lupuh, dipl. org.-men.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

DEPRESIJA – kako jo spoznamo in premagamo

Depresija je bolezen, ki zajame celega človeka. Vpliva na razpoloženje, počutje, mišljenje in vedenje, spanec, apetit in razna telesna dogajanja. Vpliva na to, kaj mislite o sebi in svojem življenju, kako čutite in doživljate svet okrog sebe. Depresija ni le prehodna slaba volja ali bežno žalostno razpoloženje. Prav tako ni posledica človekove šibkosti, zato je ni mogoče premagati le z močno željo in voljo. Depresivni ljudje ne morejo prisiliti samih sebe, da bi se počutili bolje, zelo pa občutijo posamezne znake depresije in mučnost depresije kot bolezn, medtem ko jih drugi ljudje pri njih skoraj ne opazijo.

Pomembno je, da svoje težave čim podrobneje opišete zdravniku, tudi tiste, ki se vam ne zdijo pomembne.

Najpomembnejši znaki depresije:

- dolgotrajna žalost, tesnoba ali občutek praznine;
- črnogledost, občutek brezupa;
- občutej nemoči, brezvrednosti in krivde;
- izguba zanimanja in veselja do stvari in dejavnosti, ki ste jih nekoč radi počeli;
- izguba zanimanja in veselja do spolnosti;
- nespečnost, zgodnje jutranje zburjanje ali pretirano spanje;
- izguba apetita in teže ali pretirana ješčnost in rejenje;
- pomanjkanje energije, utrujenost in splošna upočasnjnost;
- misli o smrti, o samomoru;
- nemir, razdražljivost;
- otežena koncentracija, oteženo spominjanje in odločanje;
- različni telesni znaki: glavobol, prebavne motnje, bolečine povsod po telesu.

Ni nujno, da so ob depresiji izraženi vsi znaki hkrati, možno je, da so najmočnejše izraženi in najbolj moteči prav različni telesni znaki depresije, tako da je morebitne druge še težje prepoznati.

Potek depresije

Depresija se ponavadi začne počasi in neprepoznavno. Če je ne zdravimo, lahko traja tudi več mesecev.

Vzroki depresije

Na nastanek depresije vplivajo trije dejavniki: prirojene lastnosti, pridobljene lastnosti in življenjske okoliščine.

Če je kdo v družini že imel depresijo, je verjetnost, da zbolite, večja, vendar se bolezen lahko pojavi tudi pri ljudeh brez družinske obremenjenosti.

Pomembno vlogo pri nastanku boleznj imajo človekove osebne lastnosti. Bolj ranljivi so tisti ljudje, ki ne zaupajo sami vase in v svoje sposobnosti in so pesimisti.

Depresijo lahko sprožijo različne življenjske obremenitve: npr. kronična bolezen, denarne težave, težave v medsebojnih odnosih ali pa nenadni dogodki, ki spremenijo našo življenjsko utirjenost: npr. izguba drage osebe, izguba dela, upokojeitev.

Dolgo, vroče poletje je za nami. V jeseni smo ponavadi malo slabše razpoloženi, zato bo tokratna tema gotovo zanimiva, morebiti bo komu tudi olajšala počutje.

Zdravljenje depresije

Depresijo lahko zdravimo s psihoterapijo in z zdravili. Večinoma je pomembna kombinacija obojega. Zdravila omilijo in odpravijo bolezenske znake, psihoterapija pa nas podpira pri spopadanju z življenjskimi težavami.

Antidepresivna zdravila ne povzročajo odvisnosti

Pri vseh zdravilih je treba upoštevati, da učinkujejo šele po desetih ali dvajsetih dneh po začetku zdravljenja, zato je pomembno, da zdravil ne prenehate jemati prezgodaj.

Zdravila je treba jemati še nekaj časa po tistem, ko se je počutje izboljšalo in so izginili vsi znaki depresije, najprej s postopnim manjšanjem odmerkov zdravila, da ima naše telo čas za prilagoditev. Pri pogosto ponavljajočih se depresijah pa je treba zdravila jemati tudi več let. Zdravila, ki zmanjšujejo tesnobo – pomirila, in zdravila z uspavalnim učinkom nimajo antidepresivnega učinka. Včasih jih zdravnik

predpiše skupaj z antidepresivnimi zdravili, ker pomagajo blažiti najbolj neprijetne znake depresije.

Stranski učinki zdravil so običajno blagi in prehodni, odvisni so od vrste antidepresivnega zdravila.

Najpogostejši stranski učinki antidepresivnih zdravil in kako jih ublažiti:

- suha usta – pijte vodo, žvečite žvečilni gumi, posesajte krheli pomaranče;
- zaprtje – jejte veliko žitaric, sadja, zelenjave;
- težave z mehurjem – praznjenje mehurja lahko postane težje;
- težave v spolnosti – lahko so različne, posvetujte se z zdravnikom;
- zamegljen vid – minil bo hitro, zato ne potrebujete novih očal;
- vrtoglavica – s postelje in s stola vstajajte počasi;
- zaspanost – bo hitro minila, ne vozite avta, če ste zaspani;
- glavobol – navadno mine sam po sebi v nekaj dneh, zato ne jemljite zdravil zoper glavobol;
- slabost – ne traja dolgo in mine sama po sebi;
- nespečnost – če je zelo moteča, se posvetujte z zdravnikom;
- vznemirjenost – če je trajna, kar je redko, se posvetujte z zdravnikom.

Psihoterapija – najpogosteje je uporabljena kratkotrajna, pri kateri poskuša terapevt skupaj z bolnikom najti bolj zadovoljivo reševanje življenjskih problemov.

Kako si pomagata sami?

Depresija povzroči v človeku občutke utrujenosti, izčrpanosti, odvečnosti, nevrednosti, obupa in nemoči. Takšne črne misli in občutki so del depresije in niso v skladu z realnostjo, zato tedaj ne verjemite sami sebi in svojim občutkom. Ti bledijo in izginjajo, ko zdravljenje postaja učinkovito. To pa boste pospešili, če boste upoštevali naslednja priporočila:

- nikdar si ne postavljajte težko dosegljivih ciljev in ne nalagajte si prevelikih odgovornosti;
- razdelite velike naloge na več manjših, rešujte eno za drugo, ne pa vseh hkrati;
- ne pričakujte od sebe preveč, kajti to lahko le poveča občutek neuspešnosti;
- poskušajte biti v družbi, čeprav se vam zdi, da vam bi prijala samota;
- udeležujte se aktivnosti, ki vas lahko razvedrijo – šport, kino, družabna in religiozna

srečanja, ne bodite razočarani, če tudi tedaj vaše razpoloženje ne bo takoj boljše;

- vzemite si čas, da boste v miru pojedli hrano, ki naj bo pripravljena tako, da bo privlačna na pogled, okusna, sveža in zdrava;
- skrbite za svoje telesno počutje in telesno kondicijo, razgibajte se, pojdite v naravo, tudi v mestu hodite čim več peš;
- skrbite za svojo zunanost, negujte svoje telo, tudi če se vam zdi odveč, bodite pozorni na to, kako ste oblečeni, kakšen je vaš videz;
- ne utaplajte potrtosti v alkoholu, tudi tedaj ne, ko imate občutek, da bi alkohol izboljšal vaše razpoloženje;
- odložite velike življenjske odločitve – poroka, ločitev, menjava službe, posvetujte se z nekom, ki ima bolj realno sliko o vas, kot jo imate sami o sebi;
- ne pričakujte, da bo vse na hitro prešlo samo od sebe, ne zvalite krivde sami na sebe, če izboljšanje ne bo tako hitro, kot ste pričakovali;
- nikar ne premlevajte črnih misli in jih ne sprejemajte kot realnost. So le del depresije in bodo prešle, ko bo ta minila.

Pomembno je, da o svojih težavah govorite, čeprav se počutite izčrpani in nezanimivi za druge. Vaši domači in prijatelji vam lahko pomagajo le tedaj, če vedo, kaj je z vami. To jim lahko poveste le vi in tega ne more storiti nihče namesto vas. Ne jemljite nobenih zdravil po lastnem preudarku in ne upoštevajte nasvetov glede zdravil od nikogar drugega kot od svojega zdravnika.

Kako pomagati depresivnemu?

Najpomembneje je, da depresijo prepoznamo kot bolezen in je ne zamenjamo z začasno žalostjo.

Depresivnega poskušajte razumeti, bodite z njim potrpežljivi in spodbudni. Pogovarjajte se z njim in ga pozorno poslušajte, ne preslišite misli o samomoru, ki so pogosto izrečene in prevečkrat prezrte.

Pojdite z depresivnim na sprehod, v kino, družbo. Spodbujajte ga k aktivnostim, ki so ga nekoč veselile, vendar ne zahtevajte preveč, da ne bi povečali njegovih občutkov neuspešnosti. Ne obtožujte depresivnega, da je bolan manj, kot pripoveduje, ali da nima trdne volje in se ne more "spraviti skupaj". Ne bodite nestrpni do njega in spodbujajte prepričanje, da je depresija sicer huda, vendar le začasna bolezenska motnja, ki bo minila, in se bo počutil kot nekdanj.

Vir: Kaj je dobro vedeti o depresiji,
Center za mentalno zdravje,
Psihiatrična klinika v Ljubljani

Metka Markovič, dr. med., spec. spl. med.

KULTURNA KRONIKA ZA SEPTEMBER

● Ob 10. obletnici klekljanja na Koroškem so v Likovnem salonu 5. 9. odprli razstavo čipk, Katja Jurgec-Bricman in Jure Bricman pa sta na ogled postavila svoj porcelan.

● Zaključna prireditev ob slovenskem knjižnem kvizu 2001 Josip Jurčič in Dolenjska je bila 17. 9. v Koroški osrednji knjižnici. Predstavili so rezultate kviza in podelili nagrade. Gost prireditve je bil Mitja Šipek v vlogi Jurčičevega Krjavlja.

● V Likovnem salonu na ravnem gradu so v organizaciji Koroškega muzeja Ravne 20. 9. odprli razstavo Ota Rimeleta Podoba in njena senca. Na ogled je bila do 19. 10.

● V okviru Jesenskih srečanj se je med 15. in 23. 9. na Prevaljah zvrstilo tudi več kulturnih dogodkov: promenade koncert Pihalnega orkestra Prevalje, gledališka predstava Žurka za punce v izvedbi Kulturnega društva B-51, fotografsko-etnografska razstava Leše v času rudarstva, predstavitev knjige Toneta Sušnika Leše, odkritje doprsnega kipa Franja Goloba ob 60. obletnici smrti, gledališka predstava Gledališke sekcije KD Prežihov Voranc Diktator je diktator, koncert Zvoki koroških trobent v izvedbi Stanka Arnolda in njegovih učencev, popestren z nastopom gostov (Maks Strmčnik – orgle, Blaž Satler – timpani).

● V avli upravne zgradbe ravnenskih železarskih družb je bila konec meseca na ogled razstava foto-dia sekcije DU Ravne. Mirko Korošec, Franc Podmeninšek in Blaž Kajzer so razstavili nekaj svojih barvnih fotografij velikega formata.

A. Č.

Po obnovi komunalnih vodov v delu Čečovja je cesta dobila novo asfaltno prevleko, nad čimer so (bili, dokler ni bila cesta ponovna odprta za promet) navdušeni tudi otroci.

A. Č.

HOROSKOP ZA OKTOBER

OVEN: Na delovnem mestu boste preživeli veliko več časa kot ponavadi. S sodelavci se boste dobro razumeli. Pričakujte nekaj ugodnih sprememb. Partnerju zaupajte svoje dvome.

BIK: Zvezde vam bodo stale ob strani. Sem ter tja boste ihtavi, zato višek energije usmerite v družino. Nekaj denarja bo nepričakovano razveselilo vaš tekoči račun. V ljubezni dajte več od sebe.

DVOJČKA: Vaše splošno počutje se bo izboljšalo. Potrebni ste rekreacije in počitka, zato se ne naprezajte preveč. S partnerjem poglobite odnos. Na delovnem področju boste nanizali kar nekaj pozitivnih rezultatov.

RAK: Načrtov še ne zaupajte okolici, saj bi bili lahko neprijetno razočarani. Počakajte z idejami, prišel bo pravi

trenutek. Posvetite več časa svoji družini. Nekdo vam bo ponudil nove priložnosti.

LEV: Ali zopet razmišljate, zakaj vam ne gre kot po maslu? Morda ste začeli na napačnem koncu. Ustavite se in analizirajte svoj odnos do materialnih dobrin. S partnerjem se boste odlično razumeli.

DEVICA: Končno boste dobili možnost, da boste lahko odpravili denarne težave. Sprejmite nove delovne izzive, saj vam bo srečen splet dogodkov prinesel več denarja. Na čustvenem področju se boste končno umirili.

TEHTNICA: Ta mesec bo za vas izjemno uspešen, saj je to tudi vaš rojstni mesec. V družbi boste prijetno blesteli, doma se boste počutili zaželeni in ljubljeni. Na finančnem področju se bo marsikaj popravilo.

ŠKORPIJON: Kipeli boste od zdravja in zadovoljstva. Čustveno boste stabilni in varni, ljubezen bo blagodejno vplivala na vas. Na poslovnem področju se bodo zgodile spremembe.

STRELEC: Pazite na zdravje, saj vam bo odpornost nekoliko padla. Poskrbite za redno rekreacijo in zdravo prehrano. Na delovnem področju bo stresno. Stari dolgovi se bodo oglasili.

KOZOROG: Zvezde vam bodo dokaj naklonjene, kljub temu pa raje ne izzivajte. Dobrovoljnost vam bo pomagala premagovati delovne obveznosti. V službi se boste dobro razumeli, presenečali boste tudi domače.

VODNAR: Privoščite si več počitka. Ker ste v službi učinkoviti in uspešni, niti ne opazite, da vas to zelo izčrpa. Sproščajte se v družbi in v naravi. Potovanje.

RIBI: Tokrat se nad pomanjkanjem energije res ne boste pritoževali, ker boste v dobri formi. Na delovnem mestu boste zelo uspešni in inovativni, zato vas bodo šefi opazili. Možno napredovanje. V ljubezni so možna prijetna doživetja.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

NOGOMET Uvrstitev Korotanovih nogometašev po desetih krogih prvoligaškega prvenstva na 9. mesto ni bila v skladu s pričakovanji. Po petem porazu Prevaljčanov, ob dveh zmagah in treh remijih, se je moral posloviti trener Miloš Šoškič. Novi trener je Borut Jarc, ki je moštvo vodil že v lanskem prvenstvu.

Veliko bolje se godi nogometašem Dravograda v II. ligi, kjer so v devetih krogih nanizali kar osem zmag in en neodločen rezultat. Pričakovati je, da bodo osvojili naslov jesenskega prvaka.

V prvi skupini Medobčinske lige Maribor so bile koroške ekipe po 6. igralnem dnevu solidno uvrščene. Nogometaši mežiškega Akumulatorja so bili v vodstvu, Peca je bila peta, Fužinar pa sedmi. Ravenčani so pod vodstvom novega trenerja Zorana Gluhoviča nanizali v šestih tekmah štiri neodločene rezultate in dve zmagi.

ODBOJKA Ravenski klub je 30. septembra organiziral turnir, na katerem so zmagali državni prvaki odbojkarji Kamnika pred Fužinarjem GOK Igem in Merkurjem LIP Bled. V prvenstvo, ki se pričinja 20. oktobra, bodo Ravenčani štartali okrepljeni. Na Ravne se je vrnil Bogdan Kotnik, h klubu so pristopili še Mijo Vuković, Jure Kokot, Miomir Krasić in Goran Jelen. Trener ima na voljo še nekaj mlajših obetavnih odbojkarjev.

ATLETIKA Na Atletskem pokalu Slovenije so se mladi atleti KAK Ravne uvrstili: med pionirji in pionirkami v Velenju: na 1. mesto Nika Dolar pri skoku v daljino, na 3. Petra Sekavčnik na 2000 m, na 6. štafeta deklic 4 x 100 m (Smolar, Sušnik, Milošič in Dolar) ter na 10. Petra Metulj v metu krogle; med mlajšimi mladinci in mladinkami v Celju: na 800 m: na 1. mesto Rok Šnajder, na 300 m: na 2. Blaž Erjavec, na 7. Tatjana Urbanc in na 8. Jure Panjek.

Na absolutnem mladinskem prvenstvu v Kranju je Rok Šnajder osvojil naslov državnega prvaka v teku na 800 m. Štafeta mladincev ravskega kluba je bila tretja, Blaž Erjavec je osvojil 4. mesto v teku na 400 m, Andraž Nabernik je bil šesti na 1500 m, deveti mesti pa sta osvojili Jasna Kastivnik na 100 m in Nika Dolar v skoku v daljino.

Ravenčan Alojz Golgranc je na svetovnem veteranskem prvenstvu v gorskem teku na Poljskem osvojil odlično 6. mesto v skupini tekačev nad 65 let.

PLAVANJE Plavalci Fužinarja so sredi septembra nastopili na mitingu v nemškem Bergkamnu. Med dečki se je izkazal Damir Dugonjič s šestimi zmagami, med kadeti je bil Lovro Šuler trikrat prvi, dvakrat drugi in enkrat tretji. Na zmagovalnih stopničkih sta stala še Iztok Martinčič in Matic Podojsteršek. Suzana Tahiri je v mladinski konkurenci osvojila štiri prva mesta, Tanja Kumprej pa si je med članicami priplaval tri prva, eno drugo in eno tretje mesto. Med 30 klubov so plavalci in plavalke Fužinarja osvojili ekipno 3. mesto.

Plavalci mlajših kategorij so 29. septembra nastopili na mitingu v Lentiju na Madžarskem. Med kadetinjami je Petra Jovan osvojila dve 4. mesti, med deklicami je bila Gabrijela Golob enkrat četrta, med mlajšimi deklicami pa je Kaja Sonjak osvojila 1. in 4. mesto. Med dečki sta osvojila David Kačič 1. in 4., Toni Pori pa dve 2. mesti. V

konkurenci mlajših dečkov je Rok Sagmeister zmagal, Žiga Oto je bil četrty. Štafeta dečkov Fužinarja je bila druga, deklic pa tretja. Priznanje za najboljša rezultata mitinga sta v svojih kategorijah prejela Kačič in Sonjakova.

NAMIZNI TENIS Na turnirju v spomin Špele Prelovšek v Kranju so pri mlajših kadetinjah zmagale igralke Fužinarja Interdiskonta. Med posameznicami je 1. mesto pripadlo igralki ravskega kluba Manci Fajmut, ki je v finalu premagala klubsko kolegico Ivano Zera. Polona Županc se je uvrstila od 5. do 8. mesta. Na članskem tekmovanju v Mengšu (do 21 let) sta se mladi igralke Fužinarja Nina Rupnik in Maja Dretnik uvrstili od 9. do 12. mesta.

Na mednarodnih igrah treh dežel v Slovenski Bistrici je zmagala ekipa Slovenije, za katero sta igrali Ravenčanki Manca Fajmut in Zala Šetina. V igri posamezno je bila Šetina druga, Fajmutova pa tretja. Na odprtem turnirju za mladince in mladinke v Ljubljani se je Zala Šetina uvrstila od 5. do 8. mesta, Mitja Lukner in Jure Dretnik pa od 9. do 16. mesta.

Na turnirju v Burglengenfeldu v Nemčiji sta barve slovenske mladinske reprezentance zastopala Zala Šetina in Žiga Kus iz Radelj. Ženska ekipa Slovenije je zasedla 4. mesto, pri posameznikah se je igralke Fužinarja uvrstila od 9. do 12. mesta. Konec septembra je na Ptuj potekal 6. spominski turnir Urha Straška, kjer se je Zala Šetina uvrstila med štiri najboljše igralke.

Ivo Mlakar

ALPINISTIČNE NOVICE

Tudi v letošnji sezoni je bila plezalna aktivnost članov AK Ravne precejšnja. Največ so plezali v ostenju Raduhe, plezalci pa so tradicionalni – Stanko Mihev, Franc Pušnik ter tečajniki zadnje alpinistične šole. To pa so prvenstvene smeri, splezane v Raduhi v letošnjem poletju:

8. 7. 2001 – TOMAŽEVA SMER, ocena: III/I-II, višina 190 m, plezali: Tomaž in Vinko Močilnik ter Stanko Mihev

14. 7. 2001 – VOTLINA, ocena: IV+, A1/II-III, višina 190 m, plezala: Vinko Močilnik in Stanko Mihev

15. 7. 2001 – KALVARIJA, ocena: V-/IV, II-III, višina 210 m, plezala Matjaž Prslan in Stanko Mihev

22. 7. 2001 – NEBEŠKE STOPNICE, ocena: IV+, A1/III, II-III, višina 140 m, plezali: Vinko Močilnik, Matjaž Prslan in Stanko Mihev

29. 7. 2001 – ILAGA (pomeni prijatelj v jeziku Inuitov s severa), ocena: V/IV+, II-III, višina 210 m, plezala: Ivan Cigale in Stanko Mihev

12. 8. 2001 – ORAKELJ (preroška napoved, božji izrek), ocena: IV+/II-III, višina 240 m, plezali: Matjaž Prslan, Franc Pušnik in Stanko Mihev

15. 8. 2001 – VLAKNA RAJA, ocena: V, A1/IV, II-III, višina 185 m, plezala Samo Ruprecht in Stanko Mihev

18. 8. 2001 – SINOVI GROMA, ocena: IV+/III-IV, II-III, višina: 175 m, plezala Vinko Močilnik in Stanko Mihev

19. 8. 2001 – ŽUPANOVA SMER, ocena: IV+/IV, II-III, višina 125 m, plezala: Franc Pušnik in Stanko Mihev

26. 8. 2001 – SONČNI ZAHOD, ocena: IV+, A2/II-III, A2, višina: 250 m, plezala Samo Ruprecht in Stanko Mihev

8. 9. 2001 – KOLOSEJ, ocena: V+, A2/IV+, II-III, A1, višina: 175 m, plezala: Matjaž Prslan in Stanko Mihev

Igor Plešivčnik

POHOD SLOVENSKIH ŽELEZARJEV NA MENINO PLANINO

Planinski vodniki iz Štor so osmega septembra pripravili tretji letošnji pohod slovenskih železarjev, ki se ga je udeležila množica 302 pohodnikov, **med njimi so bili 104 Ravenčani.**

Iz Gornjega Grada so se pohodniki v mrzlem in vetrovnem ter meglenem vremenu povzpeli po spolzkih stezah do doma na Menini planini (1453 m), kjer so jih organizatorji pogostili z enolončnico. V dolino so se vrnili po drugi, nekoliko položnejši poti.

Škoda, da so planine železarjem tokrat pokazale svoj neprijazen obraz, še zlasti ker Menina planina skriva veliko lepot in nudi prostran razgled.

**LEOPOLD
OVČAR**
1968–2001

Leopold se je rodil očetu Leopoldu in mami Ani v maju 1968. Otroštvo je – skupaj z mlajšim bratom Igorjem – preživel na Tolstem vrhu pri Krevzlu. Bilo mu je šest let, ko se je družina preselila v Partizansko ulico, v stare bloke »pri Antonu«. Leta 1980 so dobili stanovanje na Javorniku.

Leopold se je izučil za topilca in se septembra 1986 kot pripravnik zaposlil v Jeklarni I. S pridnostjo in z delom je dokazal, da se kolektiv nanj lahko zanese. Po odsluženem vojaškem roku se je leta 1988 vrnil na delovno mesto talilniškega pomočnika oziroma prvega pomočnika topilca.

Kot zrel fant je spoznal ljubezen. Rodil se je sin Staš. Tri leta pozneje je sledila poroka z Veroniko. Družina se je kasneje še povečala – rodila se je hčerka Anja.

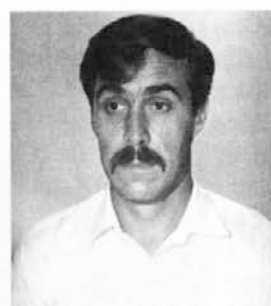
Leopold je v podjetju napredoval, zadnje leto je bil premeščen v oddelek EPŽ. Če je bilo treba, je delal tudi preko delovnega časa, in lepo skrbel za mlado družino, s katero je bival na Javorniku.

Julija letos pa je pred Leopoldom zazijal prepad, življenjsko razočaranje. Človekova duša je zapletena in skrivnostna ... V trenutku netreznega razmišljanja je Leopold z nekontroliranim gibom zakorakal v smrt.

Žalost ne pozna meja. Zapisani so ji vsi njegovi najozji, drugi sorodniki, prijatelji, znanci in sodelavci.

Sožalje kot odraz sočustvovanja še posebej izrekamo tudi sodelavci obrata Jeklarna in oddelka EPŽ.

D. P.

**IVAN
KOTNIK**
1953–2001

Usoda se na različne načine poigrava z ljudmi; nekaterim postelje življenjsko pot s cvetjem, drugim s trnjem. Med slednjimi je bil tudi Ivan. Vseskozi so ga spremljale različne bolezni in mu jemale življenjsko moč; nedavno pa je med nami, njegovimi sodelavci, odjeknila vest, da se je končala njegova življenjska pot, da ga ne bo več med nami, da ne bo več skrbel za razvoj jekla v skladišču vložnega materiala.

Ivan se je rodil leta 1953 na Goriškem vrhu nad Dravogradom v revni, številni družini, ki je živela v razpadajoči hiši, po domače pri Tartineku. V otroških letih je pomagal pri kmečkih opravilih, edini prijatelji so mu bili bratje in sestre, zato je ohranil prvobitnost in rahlo zaprtost vase, bil je miren, pošten, natančen in marljiv sodelavec. Kljub bolezni je ostal veder.

Prvič se je zaposlil leta 1971 v Valjarni, kjer je delal tri leta, potem pa je odšel na služenje vojaškega roka. Nato se je zaposlil v skupnih službah kot skladiščni delavec. Leta 1980 je prišel v Industrijske nože in postal žagar. Tri leta pozneje je naredil tečaj za voznika viličarja in bil premeščen v materialno službo, kjer je delal vse do izbruha neozdravljive bolezni.

Ivan se je z družino preselil na Robindvor v Dravogradu, pozneje pa k ljubljenski dekletu, ki je letos spomladi postalo njegova žena. Kljub skrbni ženini negi in ljubezni je bila bolezen močnejša.

Življenje ubira čudna pota; tistemu, ki ga usoda biča z vseh strani, jemlje še največjo vrednoto, zdravje, in z njo vse lepote sveta.

Sodelavci družbe Noži Ravne, d. o. o. izrekamo ženi in drugemu sorodstvu iskreno sožalje.

P. R.

PROJEKTNO UČENJE ZA MLAJŠE ODRASLE

Javni zavod MOCIS

CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH SLOVENJ GRADec

**VABI VSE, KI STE STARI OD 15 DO 25 LET, STE BREZ POKLICA IN BREZ
ZAPOSLITVE TER STE PRIPRAVLJENI NAREDITI KAJ ZASE.**

**OBIŠČITE NAS NA PARTIZANSKI 16 V SLOVENJ GRADCU ALI PA NAS
POKLIČITE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 02 88 38 380.**

ZAHVALA

*Umr! je poštenjak.
Podrl domu je steber se kupole.
Ni več besed in ne stiska rok.
Ostal je le spomin in trpek jok.
Le srce in duša vesta,
kako boli, ko te več ni ...*

Ko se je 13. septembra rojeval nov dan, je ugasnilo življenje našemu dragemu možu, bratu in stricu **IVANU KOTNIKU** z Robindvora 45.

Srčna hvala vsem; sodelavcem, upravi in neodvisnemu sindikatu v družbi Noži Ravne ter sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so prispevali denarno pomoč, cvetje in sveče, nam izrekli pisno in ustno sožalje. Zahvaljujemo se Pihalni godbi Dravograd in pevcem cerkvenega zbora z Ojstrice za zaigrane in odpete žalostinke. Hvala tudi g. direktorju za poslovilni govor, g. župniku za opravljeni obred in vsem sodelavcem železarne, ki so Ivana pospremili na njegovi zadnji poti.

V neizmerni žalosti: žena Ankica
ter bratje in sestre z družinami

Izdaja: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron-Kodrin, tehnična urednica Jelka Jamšek. Lektoriranje: Miran Kodrin, prof. Objavljene fotografije je prispevalo uredništvo, če ni navedeno drugače.

Tel.: (02)-82-21-131, urednica 6305, tajništvo 6753. **Faks:** (02)-82-23-013. **Elektronski naslov:** Andreja.Cibron@sz-metal.si

Tisk: ZIP center, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem.

Glasilo je obdavčeno z 8-odstotnim DDV.

Objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakorkoli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva.

KADROVSKA GIBANJA

V AVGUSTU

Konec avgusta je v ravenskem delu koncerna Slovenske železarne delalo 2.498 zaposlenih. V zasebnih podjetjih, ki so nastala iz Železarne Ravne in so vključena v to rubriko, je bilo avgusta zaposlenih 544 ljudi.

(Odslej bomo objavljali tudi podatke za OE Težka livarna, ki deluje v sklopu podjetja Litostroj Ulitki.)

DRUŽBA ŠTEVILO ZAPOSLENIH

METAL	1.092
STO	725
NOŽI	193
OPREMA	161
ENERGETIKA	100
UDC KOROŠKE	115
STAN. PODJETJE	16
ZIP CENTER	96
STYRIA VZMETI	140
TRANSKOR	47
T. K. RAVNE	7
VOGARD	72
SERPA	122
GASILSKI ZAVOD	16
EUREST	47
LITOSTROJ ULITKI	
OE TEŽKA LIVARNA	93

FLUKTUACIJA

Sklenitve delovnega razmerja

Avgusta so v železarskih družbah zabeležili 3 sklenitve delovnega razmerja: v STO se je iz Slovenske vojske vrnil en fant, v ZIP centru so za določen čas zaposlili enega iskalca dela, drugega pa so tja prerazporedili iz UDC Koroške.

Prekinitve delovnega razmerja

Avgusta je bilo v železarskih družbah prekinjenih 12 delovnih razmerij: 5 v Metalu, 3 v STO, 2 v ZIP centru ter po 1 v Energetiki in UDC Koroške.

Vzroki za prekinitve so: upokojeitev (5), sporazumna prekinitve delovnega razmerja (5), smrt (1) in razporeditev znotraj koncerna (1).

V drugih družbah na območju železarne je do sprememb prišlo v Eurestu (3 delavke so zdaj kot presežek na Zavodu za zaposlovanje) in v družbi Styria Vzmeti (1 delavec je umrl, 1 je samovoljno prekinil delovno razmerje).

Po podatkih IC Smeri, d. o. o. in kadrovskih oddelkov podjetij povzela A. Č.

NAGRADNA KRIŽANKA št. 72

Nagradna križanka št. 71 - rešitev vodoravno:
BIMETAL, TKON, AVATARA, ROLA, SALAM, REALEC, ENA, TOAST, FI, NAGLAS, PANIS, ASMARA, ANT, KA, TRDIN, ANILIN, AROMA, BOTANIK, ISAR, IRA, KRAT, RS, NAKLO, KRISTA, AKANT, OSNIK.

Žreb je določil, da vstopnice za ogled Turističnega rudnika in muzeja v Mežici prejmejo:
Branko Il. Golob, Marjan in Nada Abraham, Jana

Lukančič (vsi iz Metala Ravne) in Boris Lončar, Energetika Ravne.

Nagradna križanka št. 72: Rešitev križanke in svoje podatke pošljite (po interni pošti) do vključno 2. 11. 2001 na naslov: FUŽINAR RAVNE, d. o. o., Uredništvo Informativnega fužinarja, Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem. Zaradi znižane naklade glasila sprejemamo tudi rešitve fotokopirane križanke. Rešitev križanke in imena nagrajencev bomo objavili v prihodnji številki.

	SADEŽ JABLANE	BIBLIJSKI VELIKANI	OBLIKA IMENA ROZALIJA	IVAN KOBAL	KRALJE- VINA SAVDSKA ARABIJA	PLESEN NA VINSKI TRTI	VRSTA MALEGA AVTOMO- BILA	ŽENSKA IZ ROMANA DR. ŽIVAGO	OSEBNI ZAIMEK	MAJHNA VDOLBINA	NEODLO- ČEN ČLOVEK	MESTO NA FILIPINIH
VEDA O JEZIKIH		E										E
GRŠKI FILOZOF		N										R
VEČERNA PRIREDI- TEV, PLES		A		ŠESTI ŽIDOVSKI MESEC					OSVEŽ. BREZAL- KOHOLNA PIJAČA			A
REKA V SIBIRIJI		K		STISNJENA OBLIKA HRANE	IRS. REP. ARMADA SMUČ. SR. V AMERIKI				IND. RASTLINA VRSTA ZAČIMBE			N
LITUJ		I	SLOV. EKONO- MIST (ALEKSAN- DER)					REKA V AZIJI OZNAKA KRANJA			ELEGANT- NA LAHKO- ŽIVKA	VRSTA RAZSTRE- LIVA
12. IN 21. ČRKA		T	REPUBLIKA SLOVENIJA SLOV. NOVINAR MARIN				PERUTI TANTAL				L	
STAROGR- ŠKI JUNAK		I				BROČENIK (MATEM.) POKRAJINA NA HRVAŠKEM					O	
IF	KOMUNIS- TIČNA PARTIJA ITALIJE	VOLKULJA V KNJIGI O DŽUNGLI FR.TEROR. ORGANIZ.						KOLES. DIRKA PO ITALIJI TRKANJE			R	
MATEMA- TIČNI ZNAKI							KRAJ PRI LJUBLJA- NI ORANJE				E	
VOJAŠKA ZVEZA DRŽAV					OTOČJE V JADRAN- SKEM MORJU						T	
KRAT. ZA MEDNAR. STANDAR- DE				IKO	SLOV. VETERINAR STANKO					ARABSKI ŽREBEC	A	

Nagrade za reševalce tokratne križanke poklanja **Rokodelnica**, ki deluje v sklopu UDC Koroške. V tri darilne pakete so v njej zbrali nekaj svojih izdelkov.

Ob tej priložnosti vas vabijo, da jih obiščete na Stražišču 4 (nekdanja Purova hiša, nad železniško progo za železarno) in si ogledate njihovo ponudbo prtičkov, pregrinjal, okrasnih blazin, zaves, poslovnih daril ipd.

IME IN PRIIMEK:
PODJETJE OZ. NASLOV: